

"Liljeprinsen"

ning vara något som man känner och utvecklar med hjälp av sin egen eller andras fantasi.

I en bok där intuitionen parad med en nästan blind övertygelse om existensen av det prehistoriska matriarkatet och Västergötland som Svearikets vagga finns det ingen möjlighet att gå in på eller söka motbevisa de "fakta" på vilka paret Liljenroths "historieskrivning" vilar, i och med att de skulle förneka varje form av vedertagen vetenskaplig metod.

Man kan bara beklaga att så mycken energi gått till spillo för att skapa en bok på närmare trehundra sidor, vilka inte ger sin läsare något annat än den njutning som en pekoralistisk finsmakare möjligen kan uppleva i vissa vändningar.

Britt-Marie Näsström

forskarassistent vid Institutionen för Religionshistoria i Uppsala

Nostradamus mask

När James Randi var i Sverige i somras lyckades jag komma över ett exemplar av hans nya bok *The Mask of Nostradamus, A biography of the worlds most famous profet* (Charles Scribner's sons, New York, 1990).

Boken handlar om den franske läkaren, astrologen och siaren Nostradamus (Michel de Notredame, 1503–1566). Hans berömmelse baserar sig främst på hans bok "Centuries" som utkom med sin första upplaga 1555, i boktryckarkonstens barndom, och som funnits i tryck sedan dess.

Boken innehåller dunkla och mångtydiga profetior i det delfiska oraklets anda skrivna på vers med ett fantasiegående och symbolrikt språk. Enligt Randis kritiska analys av orsakerna till Nostradamus berömmelse är det närmast denna mångtydighet som gjort att Nostradamus anhängare tyckt sig kunna utläsa förutsägelser om franska revolutionen, Hitler m.m. i verserna. Randi visar övertygande med konkreta exempel att inga av dessa "förutsägelser" håller måttet.

Randi har gjort noggranna efterforskningar om Nostradamus liv och leverne och han skriver om detta på samma medryckande och livliga sätt som han föreläser inför publik. Boken är också mycket allmänbildande och läsaren förs in i det dagliga livet för människor i 1500-talets Europa och deras sociala, politiska och historiska sammanhang.

Man kan lugnt säga att denna övergångstid mellan medeltid och renässans var en svår tid för de flesta människor. Religiös intolerans, inkquisitionen, pest och syfilis härjade och allt detta skapade en god grogrund för allsköns charlataner och orakel.

För den som känner sig kallad innehåller Randis bok även en snabbkurs i hur man blir orakel. Det finns en beskrivning av astrologins bakgrund och ställning på Nostradamus tid. Synen på magi, svartkonst och häxeri behandlas

liksom tidens medicinska ideal. Slutligen kan man underhålla sig med en lärorik kavalkad över andra siars ständigt lika ouppfyllda profetior om jordens undergång.

Hanno Essen

Geller i Danmark

Willy Wegner har gjort en ambitiös genomgång av hur Uri Gellers framträdanden i Danmark år 1974 behandlades i pressen. Arbetet har resulterat i två utmärkta små häften.

Uri Geller i Danmark (Para-nyt 1988) är en bibliografi med sammanlagt 248 referenser, varav flertalet härrör från dags- och populärpress år 1974. Bibliografin är bra uppställd, med kortreferat av samtliga artiklar och med namn- och sakregister.

Mirakelmanden Uri Geller. Beretningen om et mediefænomen (Andersen Bogservice 1990) är en koncis redogörelse för Gellers framfart i Danmark och hur den togs emot i massmedia. Till största delen är detta ett studium av sensationsmakeri och godtrogenhet.

Många tittare hörde av sig och berättade att "Uri Gellers overnaturlige evner via fjernsynsskærmen havde vist sig at være smittefarlige nu kunne de også bøje ting og sager! Dette fænomen blev kaldt gelleritis." Ofta var det barn som hade förvärvat Gellers förmågor. Ett av dessa barn gjorde t o m något som Uri Geller inte har lyckats med:

"En lille solstrålehistorie midt i al denne vandalisme var beretningen om den 8-årige Berit. Ifølge Aalborg Stiftstidende den 1. februar kunne hun rette gasfler ud ved tankekraft!"

Flera universitetsforskare deltog i tidsningsdebatten. Några av dem bidrog till att förklara vad Geller gjorde, men andra bidrog i stället till att sprida förvirring. Rekordet i fråga om akademisk godtro-